

HIRST'ÜN 'VERITY'Sİ VE GÖRSEL SANATLARDA 'ADALET' SERÜVENİ

Sevil Görür*

Özet: Adalet kavramı insanlık tarihi boyunca üzerinde en fazla durulan, hakkında sayısız teoriler üretilen ve aynı zamanda ahlaksal, sosyal ve politik anlamda insanlığın ulaşacağı ideal bir durumu imleyen ve tanımlanması en güç olan kavramların başında gelmektedir. Bu kavram aynı zamanda felsefe tarihinin önemli kavramlarından ve oldukça zengin bir tarihsel gelişim sürecine sahiptir.

Bu makalenin konusu birbirinden ayrı disiplinler olarak Hukuk ve Sanat'ın bulunduğu yerlere ve daha çok Damien Hirst'ün Verity adlı heykelinin "Adalet kavramı" üzerinden kurduğu ilişkiye ve görsel sanatlardaki ifade biçimlerine bir bakış denemesi olacaktır. Dolayısıyla adalet kavramının özellikle resim ve heykel sanatıyla kurduğu ilişkiye, mitlerin arketipal olarak simgeleştiği antik Yunan sanatındaki gösterimlerinden başlayarak tarih içindeki izini sürece, günümüzde ve günümüz sanatında aldığı biçimlere göz atacağız.

Anahtar Kelimeler: Adalet, mit, imge, simge, verity, Damian Hirst

HIRST'S 'VERITY' AND THE ADVENTURE OF 'JUSTICE' IN VISUAL ARTS

Abstract: Over the course of history of mankind, the notion of justice has been one of the most discussed and theorized topics. It is very hard to define and it also marks an ideal state of humanity in terms of moral, social and political aspects. This notion has also been the subject of philosophy and has a rich historical development process.

This article is an examination attempt on the relationship of Law and Art –as different disciplines- on the "notion of justice" and more Damien Hirst 's statue called Verity. Therefore, we will review the relationship of the notion of justice particularly with painting and sculpture through history starting with their presentations in ancient Greek art, where myths are archetypally symbolized.

Keywords: Justice, myth, image, symbol, verity, Damian Hirst

---

* Yard. Doç., Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, sevil.gorur@gmail.com

“Sanat eksik olunca felsefe edimsellik kazanamaz, ruh dermansız kalır.”

Ludwig Wittgenstein

“Sanat eserlerinin kaynağı düş gücünün (phantaise) özgür etkinliğidir ki düş gücü kendi imgelemlerinde doğadan daha özgürdür. Güzel sanat yalnız bu kendi özgürlüğü içinde hakiki biçimde sanat olur ve o ancak kendisini din ve felsefe ile aynı alan içerisine yerleştirdiği zaman ve ilahi olanı, insanlığın en derin ilgilerini ve tinin en kapsamlı hakikatlerini zihinlerimize getirmenin ve ifade etmenin yalnızca bir yolu olduğu zaman en yüksek ödevini yerine getirir.”

Hegel, Estetik

I

Günümüz sanatçılarından Damien Hirst “ Verity /modern day allegory for truth and justice” “modern dünyanın/bugünün hakikat ve adalet alegorisi” adını verdiği heykelini 18 Ekim 2012’de Kuzey İngiltere’nin Ilfcombe kasabasının limanına dikti. Hirst heykeli 20 yıllığına kasabaya ödünç vermişti. 20 metrelik bu bronz heykel, beraberinde pek çok tartışmayı da getirdi.

Tartışma, Hirst’ün yüzde 40’ına sahip olduğu, İngilterenin Nort Devon eyaletindeki Ilfracombe topraklarında bir “eco köy” kurma projesini İngiliz basınına açıklayınca başladı. Bu açıklama, çağdaş sanatın “emlakla” yani çağdaş şehircilik ve mimarlıkla ilişkisinin ciddi bir finans aracına dönüştüğü tartışmalarını gündeme getirme açısından önemliydi (Skopbülten, 2012), fakat heykelin kasabaya konulmasıyla olay başka bir boyut daha kazandı; o da heykel üzerinden yapılan tartışmalar.

Guardiyan’dan sanat eleştirmeni Jonathan Jons, heykeli canavarlık ve ucubelik (monstrosity) ile nitelendirmiş hatta “dangerous monstrosity”, demişti. Yöre halkı da benzer yorumlarda bulunmuş, Hirst’ü “Hanibal Lecter-ish” olarak niteleyenler de olmuştu.

Heykel daha şimdiden pek çok tartışmaya ve yoruma kapı açmış durumda. Heykeli, ‘kadın ve hamile olmasını’ kadınların sosyal adaletten aldığı pay, doğma ve doğurma haklarına bir gönderme olarak okuyanlar olduğu gibi “insanın tamamlanmamışlığı, insanın kendisinin de

dengelenmesi ve bir yarısının diğer yarısıyla uyum içinde olması gerektiği, dengelenme olmadığında gerçekten de içimizden bir canavar mı yoksa bir insan mı çıkacağını bilemeyeceğimiz” (Salgırlı, 2012) şeklinde okuyanlar da var.

Resim 1, Damian Hirst, “Verity”, 2012

Hirst’ün Verity’si pek çok şekilde okunabilir, fakat Hukuk ve Sanat arasında ilişki kurmak amacıyla, Sanat ve Hukukun “Adalet kavramı” altında, henüz daha ayrımlarının netleşmediği, iç içe geçtikleri mitsel arka tasarımdan başlamak, ortak terimleri saptamak ve bu terimlerin simgelerin ardına gizlenerek görünüşe çıkmalarını izlemek, Verity’i bu bağlamda okumak için bir yol haritası çizmekte.

Çünkü sanatın dili imgedir ve imgeler gerçeklik dünyası ile bilinç arasında ilişkiyi sağlar, “ancak imgelerle cogito doğrudan ilişkide değildir; imgeler cogitoya simgeler aracılığı ile bağlanır. Bu yansımali bir ilişkidir. Simgenin farklı bir niteliği de, farklı zaman ve mekânda ortak doğası olan nesnelere gösterebilmesidir” (Bobaroğlu, 2012) ki “Verity bu simgelerle donanmış durumda. Çünkü Hirst, bu makalenin konusu olan, mitlerden başlayarak izini sürmeye çalışacağımız “adalet” simgelerinin tamamını bu işinde kullanmış.

II

Mitlerin zaman üstü örtük dili sanatsal ifadesini ve bilincini ilk olarak Antik Yunan sanatında bulmuştur. Çünkü felsefe, yani insanın kendi düşüncesinin bilincine vardığı yer de burasıdır.

Antik Yunan düşüncesi ve düşünce sistematığının merkezi 'Kozmos'tur, evrende var olan düzen yasalarıdır, *nomos*dur, ama bu yasalar *lex naturalis*; doğa yasalarıdır. Bu yasalar, kuvvetler (tanrılar, tanrıçalar) olarak doğada içerilmişlerdir. Antropomorfik; insan biçimli bir tanrı anlayışları vardır ve tanrıları insan biçimli (beden) olarak betimlemişlerdir.

Mitsel adalet simgelerinden Themis, "Ouranos ile Gaia'nın kızıdır, ikinci tanrı kuşağından ve dışı Titanlardandır. Kanunların, adaletin, örf ve âdetin tanrıçası, Zeus ile evlenerek Horaları, Parkaları ve Metis'i doğurdu" (Can, 2003: 22) denilmektedir. Antik Yunanda görselleşerek duyuların önüne konan Themis, yasadır, kuraldır. Ama gelip geçici bir yasa değil, tanrılar dünyasında değişmez, evrensel ve ölümsüz kozmik yasadır. "Themis Olympusta yaşar, tanrıların toplantılarına başkanlık eder. Olympustaki düzeni de o korur. Ürettiği tanrısal varlıklarla sürdürür etkisini. Adı, koymak, yerleştirmek, oturtmak anlamında bir kökten türemiştir (Erhat, 2007: 90) . Mircea Eliade'de Themis 'eşitlik' olarak geçer (Eliade,2007:308).

Dike (Astrea), Themis'le Zeus'un kızı. Eunomia; düzen ve Eirene; barış ile birlikte Hora'lardan biridir. Adı Yunan dilinde birçok anlamlara gelir; yol, adet, örf; töre, düzen, nizam, yasa, hak; hüküm; dava, mahkeme, yargılama, hâkimin veya yargıcın hükmettiği bedel, tazminat ya da ceza (Peters, 2004: 71).

Hesiodos'un "işler ve Günler" adlı eserinde Dikeye uzun bir bölüm ayrılmıştır. Krallara, yargıçlara seslenen şair, hayvanlar arasında kaba kuvvetin hüküm sürdüğünü ama insanlar dünyasında öyle olmadığını söyler; insanlar arasında Dike vardır (Bodur, 2012: 150). Dike, yani doğruluk, toplulukların varlığını ve mutluluğunu sağlar. Soylar efsanesinde, yoksulluk ve umutsuzluk dünyayı sarmış, Pandora'nın kutusu açılmış, ne kadar kötülük varsa insanlığın başına bela edilmiştir. Bundan kurtuluş için Zeus, Dikeyi insanların arasına göndermiştir. Ve insanlara, adalete güvenmelerini söylemiş, her işte ona uymayı salık vermesiyle yeryüzünü yeniden altın çağa kavuşturmuştur.

Homeros'un zamanından itibaren Dike belli sınırların ihlalini ve bu ihlal karşılığında ödenecek tazminat bedelini belirlemiş. Daha sonra Dike toplumun her yanına sızıp yayılan, tüm yurttaşlara aynı şekilde uygulanabilen ve bizzat Zeus tarafından güvenceye alınan bir şey olarak görülmeye başlanmış; "Dike artık yazılı yasa (*nomos*) tarafından tanımlanıyordu ve yasanın sınırlarını gözetken ve böylelikle de 'adil' (*dikaio*) olan insanın ahlaki niteliğini betimlemek için yeni bir soyut terim, dikaioşune; doğruluk, adalet kullanılmaya başlandı"(Peters, 2007: 72).

Roma mitolojisinde 'Justitia (Iustitia) adaletin simgesi olur. Justitia Themis'e değil de daha çok Dikeye benzer, der Azra Erhat. Farkı, gözlerinin kapalı olarak simgelenmesidir. Romalılar, tanrıçanın, adaletli bir yargılama yapabilmesi için, gözlerinin kapalı olması ve karşısındakini görüp etkilenmemesi gerektiğini düşünmüşlerdir. Hukuk ve adalet ile birlikte anılan Jusitita, daha çok ahlaki değerlerle güçlendirilmiş bir adalet anlayışını betimlemektedir.

Resim 2, Themis-Atina

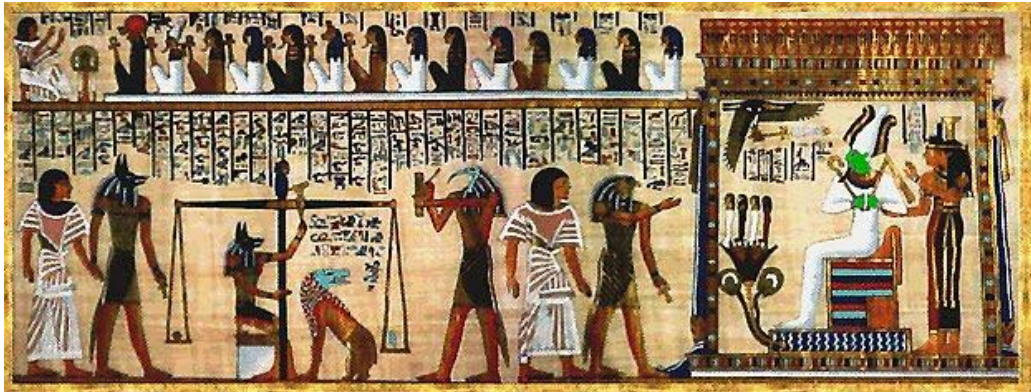

Resim 3, Madonna justitia a dublin, İrlanda

Mısır mitolojisinde ise adaleti sağlayan, yasalar yapan, suçluları cezalandıran, adalet ve doğruluk tanrıçası Maat'tır (Ma'at). Maat sözcüğü, hakikat, adalet, doğruluk, düzen, denge ve kozmik yasa gibi anlamlara gelmektedir. Ma'at, Thoth'un karısı ve Güneş Tanrısı Ra'nın kızıdır. O da bir tanrıçadır ve adalet dağıtmak için Hakikat Evinde oturmaktadır. Osiris'in mahkemesinde insanların kalplerini doğruluk tüyüyle tartar ve tanrısal adaleti sağlar.

Resim 4, Ma'at

Resim 5, Judgement of Hunafer before Osiris "Book of Dead"

Hermetik gelenekten Antik Yunan'a, kutsal kitaplardaki ayetlere kadar Adalet kavramını betimleyen ortak terimler buluruz; kozmos, düzen, düzenlemek, armonik hale getirmek, doğru, doğruluk, ölçü, ölçülülük, ölçme, eşitlik, eşitlemek, denkleme, denge, gibi. Bu terimler simgeleşerek duyular önüne konmuştur. Simge, farklılıkları birliğe getiren yapısı, bir ilkeyi gösteriyor olması ve çok anlamlı olmasıyla farklı okumalara, yorumlara yol açar ve imgelem için bir uyarıcı olur.

III

Mısır, Antik Yunan ve ardılı Roma Uygarlığı ve sanatında adalet kavramı 'tanrıça' olarak betimlenmiştir. Bu betimlemeyi 'dişil ilke' üzerinden okumak mümkündür; dişillik, erillikte ayrışmamış, birlik halinde bulunan nitelikleri ayrıştıran olarak ana, doğa, doğurganlık, değişmeye, dönüşmeye açıklık olarak anlaşılabilir. Bu nedenle, ayrışmış bir nitelik olarak 'adalet', klasik sanattaki

ifadesini genellikle dişil bir bedende bulmuştur, diyebiliriz. Tanrıça, yani dişillik, doğa olarak yaratılıştan olanı, gerçek olanı, yapay olmayanı da imler.

Tanrıça, bakire olarak kabul edilir ve bu özellik onun hiçbir erkeğe, yani kendi doğası dışında hiçbir şeye bağlı olmadığı

anlamına gelir. Bu özelliğiyle hangi nitelik tanrıça olarak betimleniyorsa, o nitelik saf, arı olarak gösterimdedir, yani bakiredir ve kendinde bütündür.

Bir ölçü aleti olan 'terazi' tartma, dengeye getirme, denkleme, eşitleme

özellikleriyle adalet kavramının içeriğinin göstergesi olarak simgeleşmiştir. Terazi- Libra, denge anlamına gelmektedir, eşitliğin, denkliğin bir sembolü olarak pek çok kültürde adaleti simgelemiştir.

Bu ölçü, ölçme, dengeye getirme simgesi bazen de "kuvvetlerin dengelenmesi adalettir" anlamında Pythagoras'ın dik üçgeninden yola çıkarak 'gönye' ve altı yönün (kuvvetin) dengelenmesiyle de "küp" olacaktır.

Kılıç simgesi yoğun bir anlam yüküne sahiptir. Budistlerde bilgelik ve basiret (içgörü) simgesi olarak görülmüştür. Budizmde, kılıcın cehalet ve şüpheyi kesip atmakla aydınlanmaya giden bilgelik yolunu açtığına inanılır. Kılıç sembolü İslam sanatında da adalet, adaletin gücü, hak için cesareti simgeleyen Hz.Âli'nin kılıcı Zülfikar olarak (Sevinç, 2013: 627-9) ve belki de en önemli özelliği olan, iki

yanının keskin olması yani hem kılıcı tutanın hem karşısındakinin eşit derecede adaletten pay aldığını göstermesi açısından da herkes için adaleti simgeleyecektir.

Antik Yunanda Nemesis'in (tanrısal öcü simgeler, kibir ve her türlü ölçsüzlüğün cezalandırıcısı) elinde olan kılıç Greko-Romen sanatında adalet'i, adaletin mutlak gücünü, otoritesini göstermesi açısından Justitia'nın eline verilecektir.

Hıristiyan öğretisi ve kilise dogmalarının egemen olduğu uzun tarih diliminde hem düşüncenin hem de sanatsal üretimlerin merkezine "Tanrı" oturmuştur. Bu, Tanrı vicdanların değil de kilise dogmalarının tanrısı olunca sanat üretimleri de kilise tarafından belirlenir olmuş ve sanatta ikonalar dönemi başlamıştır. İkona, Yunanca 'dinî imge' demektir ve İkon ressamı kişisel görüşünü yansıtan bir sanatçı değil, kilise dogmalarıyla denetlenen bir aracı olmuştur. İsa yalnızca Tanrı'nın sözü değil, aynı zamanda bedenlenmiş halidir, dolayısıyla Antik Yunandaki antropomorfik anlayış Hıristiyanlıkta yerini teomorfik; tanrı biçimli insan (İsa) anlayışına bırakmıştır, bu nedenle ikonalara gösterilen saygı onların üzerinden Tanrı'ya yönelmektedir.

Hıristiyan sanatında adalet kavramının içeriği kozmik düzen ve armoniden "tanrısal adalet" ve "tanrısal yargılama"ya dönüşmüştür. Adalet, çoğu kez eril görünümündedir. Fakat bu erillik İsa'dan da bildiğimiz gibi cinsiyetler üstü bir erilliktir. Adalet artık Tanrı iradesine bağlıdır ve etkin bir konumdadır. Kılıç, "güç, otorite ve adalet" simgesi olarak görülmüştür. Baş melek Mikail ve Elçi Pavlus'un başlıca niteliklerinden biri kılıç sahibi olmalarıdır. Bu kılıç, hemen ardından Katolik kilisesinin hem seküler hem manevi erk savaşında da "çifte kılıç kuramı" olarak tarihsel birçok olaya neden olacaktır.

Resim 6, R. V. Weyden, "Alterpiece of the Last Judgement" 1443-46

Resim 7, Hans Holbein, "Baş melek Michael ruhları tartıyor" 1523

Orta Çağlarda, inanç konusu olan, vahiy yoluyla kutsal kitaplarda bildirilmiş olan 'Tanrı' anlayışının yanı sıra bir de giderek düşünce konusu olan 'tanrı' anlayışı vardı ki bu ikincisi Rönesans'ı doğuracaktır. Sanatçı kilise otoritesinden bağımsızlaşacak, ressamlar ve sanatçılar birey olarak öne çıkmaya başlayacaktır. Bütün bu çağlar boyunca karanlıkta kalan Antik Yunan düşüncesine ve sanatına yeniden dönülecektir.

Bu nedenle Rönesans sanatında Antik Yunandaki adalet imgesi ve adaleti simgeleyen öğeler tekrar karşımıza çıkarlar. Rönesans ve reform dönemlerinde, 'dişil doğa' şiddetle bastırılmış ve Tanrıçanın olumlu özellikleri ruhanileştirilip, çoğunlukla kutsal bakireye uydurulmuştur.

Erken Rönesans sanatçılarından Giotto'nun Scrovegni şapelindeki adalet tasviri böyle bir "dişil" adalettir. Buradaki 'dişil'lik artık tanrısaldır ve tanrıça, kutsal bakireye, bakire anne'ye, bir azize görünümüne bürünecektir. Başında taç vardır ve tahta oturmuştur. Ellerinde tuttuğu küfeler ile belli belirsiz teraziye görmekteyiz. Çünkü ölçmek bu kez terazinin değil tam dengede olan yani adil olan tanrısal insanın işidir.

Bu küfelerden birinde fazileti, diğerinde elinde kılıç ile ahlaksızlığı cezalandıran iki figür vardır. Fazilet yine dişil olarak resmedilmiştir ve onun da başında taç vardır. Çünkü Adalet gibi o da hüküm sahibidir. Kılıç tutan figür ise erildir. Tahtın altında ise günlük yaşamdan sahneler görürüz ki gündelik yaşam kutsal adaletin hükmü altında sürmektedir.

Resim 8, Giotto, giustizia 1306, Padova

IV

Bunların ışığında tekrar Hirst'ün işine dönecek olursak, Adalet yine dişil bir bedende temsil edilmiş, fakat bu dişillik şimdiye kadar alıştığımız haliyle ne güzel, ne zarif, ne de ruhanidir, tam aksine; çıplak bir bedendir bu ve hamiledir. Beden heykelin yarısında derisi de sıyrılarak kafatası, kasları, yağ kütleleri ve taşıdığı fetüs görünecek şekilde adeta ikiye bölünmüş, sarkan derileriyle sanki bir 'yaşayan ölü'dür. Arkasında sakladığı sağ elinde tuttuğu

terazi hem oran olarak çok küçük hem de dengesi şaşmış bir şekilde yamuk duruyor. Sol eli ise kılıçla birlikte yukarıya kaldırılmış -sanki "özgürlük" heykelini anımsatıyor. Kılıcın boyutu neredeyse beden boyutuna eş, çok büyük bir kılıçla ayaklarının altında, üst üste yığılmış birçok hukuk kitabı üzerinde yükseliyor figür.

Resim 9, Damien Hirst "Verity"

Şimdi, Hirst'ün adalet alegorisine dönüştürdüğü figürüne biraz daha yakından bakalım; üretim sürecinde yaşam-ölüm ve ölümsüzlük temalarını kendine konu edinen Hirst, 1999 ve 2005 tarihleri arasında bir dizi devasa boyutlarda insan bedenini konu alan bronz heykel yapmıştır. Bunun ilki bir torso¹dur, boyalı bronz bir heykeldir bu, okullarda anatomi çalışması için çocukların organları takıp çıkardıkları plastik beden'e benzemektedir. Hirst, buna, "İlahi şarkı, ilahiler ile övmek" anlamına gelen "Hymn" adını vermiştir ve "kutsallık" atfedilen insan bedeninin ölümlülüğünü, bir dizi organdan oluştuğu gerçeğini gözler önüne sermek istiyor gibidir. 2005 senesinde "hymn" in dişil'i dediği "The Virgin Mather" heykelini yapar. Bu figür'ün üç değişik versiyonu New York'ta Lever Hause'da,

¹ kolsuz, başsız insan gövdesi, kollar, bacaklar ve baş dışında kalan insan gövdesinin heykeli.

Londra Royal Academy’de ve Monaco’da Fontvieille Harbour’da sergilenmektedir.

Hirst, bu heykeli için Edgar Degas’ın “Little Dancer of Fourteen Years” adlı, -yine çok tartışmalı- heykelini referans aldığını söylemiştir (Hirst,2005). Peki, ‘Virgin Mather’a “on dört yaşındaki dansçı” heykeli nasıl ilham kaynağı oldu?

Degas, “on dört yaşındaki dansçı” heykeli için Paris operasında dansçılık yapan Marie Van Goethem’i model almış ve modelinin yüz hatlarını, alnını ve burnunu düzleştirip, çenesini öne çıkararak özenle, o dönemde kriminal antropologların “suçlu” tiplemesine dönüştürmüştü ki bu tipleme aynı zamanda ‘ikinci sınıf’ insanları tanımlamada da kullanılıyordu. “Çünkü Bale, on dokuzuncu yüzyılda önceki yüzyıllardaki ya da bugünkü gibi saygın, değerli bulunan bir dans olarak değil de; daha çok erkeklerin gözüne hitap eden bir eğlence türü olarak algılanıyordu. Dansçılar çoğunlukla alt sınıftan geliyorlardı ve sadece dans ederek yeterli para kazanamadıklarından dolayı da (aynen Marie van Goethem gibi) zaman zaman fahişelik yapmaya yöneliyorlardı.” (Salgırlı,2012) .Degas, heykelini balmumundan yapmıştı ve 1881’deki Altıncı Empresyonist Sergi’de cam bir vitrine yerleştirip sergilediğinde tepkiler; ‘hayvansı cüreti olan bir kız maymununu, bir canavarı’ temsil ettiği ve bir dansçıyı değil de bir fahişeyi sergilediği düşünölmüştü.

Resim 10, Hirst Damian, “Virgin Mather” New York

Resim 11, Hirst Damien, “Virgin Mather”
Royal Academy of Arts

Hirst’ün ‘Virgin Mather’i için kullandığı model, Degas’ın heykelinden ilhamla yapılan bu yüz ve beden duruşudur.

Resim 12, Edgar Degas, “Little Dancer”

Resim 13, Hirst, "Virgin Mather" detay

Tanrıça imgesi, Jung tarafından geliştirilen psikolojik düşünce külliyyatında " arketip; bir ön varoluş biçimi" olarak kabul edilir. "Arketiplerin yitimi kültürleri içeriksiz bırakır, kolektif babaerkil ilkeyi dengeleyecek yaşamsal kadınsılığın yokluğu halinde, yaşamda belirgin bir kısırlık vardır. Yaratıcılığın ve kişisel gelişimin soluğu tıkanır" der "Kutsal Fahişe" kitabında Qualss-Corbett ve devam eder; "Cinsellik, doğurma ve kutsallığı birlikte barındıran tanrıça imgesi, giderek yerini Âdemin cennetten kovulmasına neden olan Havva'ya bıraktı... Tanrı adına cinsellik ve bedeni hazlar sökülüp atıldı... Kadınlar babalarının ve sık sık satıldıktan sonra da kocalarının mülkü olarak görülüyordu... Tanrıçanın olumlu özellikleri bir dereceye kadar, Katolik inancında bakire Meryem figürü ile bütünleşmiştir fakat Protestan ülkelerin hemen hiç birine bu bütünleşme de sızmadı ve Meryem bir Noel dekoru olarak, sevecen anne figürü olmak dışında, dünsel yaşamdan sürülüp atıldı" (Qualss-Corbett , 2001:20,59-65)

Bu mülk haline gelme ya da buna zorunlu kılınma, Degas'nın heykelinde "suçlu" yüklemiyle vurgulanarak, Hirst'ün "Virgin Mather; Bakire Ana; Kutsal Bakiresinde hamile ve hırpalanmış bedeniyle bütünleşmiş olarak yeniden vücut buluyor. Verity için Hirst, aynı bedeni kullanarak "adalet tanrıçası" imgesini bambaşka bir bağlamda gündeme getirmiş oluyor.

Hirst ise heykeli için yaptığı açıklamada; "Verity, modern dünyanın hakikat ve adalet alegorisi ve terazilerle belirlenen kusursuz denge olmadan kılıç, adalettense tehlikeli bir güç aracı haline dönüşür," diyor.(Hirst,2015)

Verity, şu anda temsil ettikleri, gösterdiklerinden daha fazla konulduğu yer ve konulma nedeniyle gündemde olsa

da günümüzün "Adalet alegorisi" olarak daha farklı bir ilgiyi de hak ediyor kanımca.

Sonuç

Uzmanlıkların arttığı, disiplinlerin birbirinden koştığı bir çağda yaşıyoruz. Uzmanlık alanlarımızda derinleştikçe disiplinler arasında bağ kurmak da o denli zorlaşıyor. Oysa disiplinlerde terminoloji olarak ortaya çıkan kavramlar akıllarını ya da idealarını felsefede bulurlar. Başka deyişle farklılıklarına kendi disiplinlerine aşkın akılsal bir ilke altından bakmaları ayrı duran disiplinlerin arkasındaki birliğe bizi götürür mü? Disiplinler arasılık eğitimde yaygınlaştırılabilir mi? Giderek kültürler arasılık için bir zemin hazırlayabilir mi? Çünkü bir yandan küreselleşirken bir yandan da hem kültürel hem de bireysel olarak bir yarılma yaşıyoruz. Nicel olarak bilgi arttırdıkça anlam bağları kayboluyor. Hirst'ün ürkütücü Verity'si için zemin olarak kitaplar'ı seçmesi bu bağlamda çok anlamlı geldi bana. Birey olarak kendi bütünlüğümüzü korumakta, insan olarak iletişim kurmakta giderek zorlanıyoruz.

Fakat düşüncem şudur ki, yöntem olarak "disiplinler arasılık" uzmanlıklar arasındaki yarılmayı giderip yeniden "anlam bütünlüğü" kurma çabası olarak belki de daha çok gündemimize almamız gereken bir sorunsal olarak durmakta.

Kaynakça

- Bobaroğlu, Metin (2012) Simge Kavramı ve Simgesel Düşünme, İstanbul, Anadolu Aydınlanma Vakfı yayınları.
- Bodur, Harun (2012) "Adalet Tanrı(ça)ları: Themis ve Diğerleri", Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi, 25. Kitap, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları.
- Can, Şefik (1997) Klasik Yunan Mitolojisi, İstanbul, İnkılap Kitapevi, 5. Baskı
- Eliade, Mircea (2007) Dinsel İnançlar ve Düşünceler Tarihi, İstanbul, Kabalcı
- Erhat, Azra (2007) Mitoloji Sözlüğü, İstanbul, Remzi Kitapevi
- Hirst, Damien (2005) <http://www.damienhirst.com/the-virgin-mother> (erişim: 2.2.2015)

- Hirst, Damien (2015) www.damienhirst.com/news/october/verity (erişim: 2.2.2015)
- Sevinç, Bayram (2013) " Yiğit ve Silahlı Adam Diyalektiğinde Kılıç İmgesi". Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic. Volume 8/6
- Skopbülten (2012). <http://www.e-skop.com/skopbulten/spekulasyon-sanati-damien-hirst-emlak-isine-giriyor/559> (erişim:2.2.2015)
- Salgırlı, Sanem Güvenç (2012) "Edgar Dega ve Damien Hirst'in Canavarları", Skopbülten, www.e-skop.com/skopbulten/edgar-degas-ve-damien-hirstun-canavarlari/952 (erişim: 2.2.2015)
- Peters, Francis E. (2004) Antik Yunan Felsefesi Terimleri Sözlüğü, İstanbul) Paradigma, ,çev: Hakkı Hünler
- Qualss-Corbett ,Nancy (2001) Kutsal Fahişe, Dışının Ölümsüzlük Yanı, İstanbul, Tavanarası Yayıncılık, çev: Gül Çağalı Güven